

PREDGOVOR

I pored toga što je u odnosu na vreme održavanja ovog okruglog stola (17. mart 2005. godine) došlo do značajnog napretka u oblasti institucionalizacije saradnje Srbije i Crne Gore sa Evropskom unijom – najpre je u proleće doneta pozitivna ocena Studije izvodljivosti, a 10-og oktobra 2005. godine su započeti i formalni pregovori SCG sa Evropskom unijom o zaključenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju – problemi ekonomskih pretpostavki pridruživanja su i danas prisutni i ni malo nisu izgubili od svog značaja. Stoga su prilozi sa ovog okruglog stola u organizaciji Fakulteta za trgovinu i bankarstvo *Janićije i Danica Karić* Univerziteta BK aktuelni i relevantni u pravom smislu te reči.

Može se reći da ispunjenje ekonomskih kriterija pridruživanja- stvaranje stabilnog i efikasnog tržišnog sistema i konkurentne privrede sposobne da izdrži konkurenciju unutar EU- predstavlja vrlo ozbiljan zahtev i strateški cilj. Ako se tome doda zahtev za stvaranjem maksimalno konkurentne privrede koja je u stanju da na bazi korišćenja znanja i porasta zaposlenosti obezbedi održivi rast, viši standard i socijalnu koheziju, sasvim je razumljivo da su prilozi o kritičkoj evaluaciji perspektive naše privrede u evropskim integracijama naučno zanimljivi i ekonomsko-politički relevantni.

Izuzetna složenost pitanja pridruživanja, tj. integracionih procesa, determinisana je dodatnom činjenicom da pored ekonomskih treba ispuniti i političke kriterije. Reč je o razvoju demokratije, pravne države, ljudskim i manjinskim pravima. Pored toga treba usvojiti i pravne tekovine EU, tzv. *aquis communautaire*. SCG, nadalje, slično nekim drugim zemljama Zapadnog Balkana, treba da ispuni i kriterij regionalne saradnje u cilju stvaranja zone slobodne trgovine, kao i uslove saradnje sa Haškim tribunalom.

S obzirom na to da je skup posvećen ekonomskim pretpostavkama pridruživanja Srbije i Crne Gore EU, u uvodnim izlaganjima se razmatraju aktuelna pitanja u tom domenu. Institucionalni preduslovi, pristup SCG Svetskoj trgovinskoj organizaciji, odnos liberalizacije i zaštitne politike, kao i važnost članstva u STO predstavljeni su kao komponente predpristupne strategije naše zemlje¹. Potom se pristupilo razmatranju problematike

¹ Dr Dušan Lopandić, pomoćnik ministra za ekonomske odnose sa inostranstvom Srbije, imao je uvodno izlaganje na temu *Perspektive učlanjenja SCG u STO i njegovog uticaja na procese stabilizacije i pridruživanja EU*.

ispunjenosti zahteva za pridruživanje na onovu ekonomskih kriterija formulisanih u Kopenhagenu, kao i zaostajanja SCG u grupi zemalja JIE. Pored obaveznih kriterija iz Kopenhagena i Mastrihta, razmatran je i važan problem procesa konvergencije privredne strukture SCG na putu izgradnje savremene tržišne privrede, kao i odgovarajuća ograničenja.

Jedna od ključnih tema evropskih integracija, odnos troškova i koristi širenja Unije, je takođe našla mesto u referatima i prilogima. S obzirom na činjenicu da svaka zemlja, kako u okviru EU, tako i u okviru onih koje se priključuju ima određeni bilans troškova i koristi (dobiti), to pitanje je detaljno analizirano na primeru 10 novopridruženih članica s jedne, i EU, sa druge strane. Uz detaljnu argumentaciju je zaključeno da ne postoje isključivo jednosmerni i pozitivni efekti. Slična tema je dobila svoje mesto u referatu koji se usredsređuje na motive, institucionalni razvoj i efekte formiranja EU, i na one potencijalne koje bi SCG trebalo da ostvari, što na strani koristi, to i na strani troškova.

Na velike teškoće u procesu stabilizacije i pridruživanja SCG Evropskoj uniji usled izrazitog spoljnotrgovinskog deficita je takođe ukazano na ovom okruglom stolu. Pri tome se posebno insistira na izgradnji konzistentnog carinskog sistema s obzirom na otvorena pitanja između Srbije i Crne Gore, kao i SCG i Kosova i Metohije. Veoma važno pitanje u međunarodnim ekonomskim odnosima, a posebno u oblasti integracija, konkurentnosti privrede i preduzeća je takođe razmatrano ovom prilikom. Posebna pažnja je bila posvećena niskoj i opadajućoj konkurentnosti domaće privrede kao ograničavajućeg faktora mogućeg pridruživanja.

U cilju izgradnje funkcionalne tržišne privrede nužno je ubrzati proces privatizacije. Deo diskusije je bio posvećen i problemima kašnjenja u privatizaciji uz isticanje velikih teškoća, pre svega, zbog enormne nezaposlenosti, kao i prezentaciji odgovarajućih predloga u vezi sa dinamikom daljeg procesa.

U savremenim uslovima, a posebno u integracionim procesima, veliki značaj pripada aktivnoj ekonomskoj politici. U tom kontekstu je istaknuta potreba za visokoprofesionalizovanom ekonomskom diplomatijom. Značaju lobiranja u procesima evropske integracije je posvećen poseban prilog.

S obzirom na to da izgradnja informacionog društva može da doprinese lakšem i bržem procesu stabilizacije i pridruživanja SCG Evropskoj uniji, poseban prilog je dat na tu temu. Kao zemlja u kojoj su započeti pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, za SCG su od interesa potencijalne koristi, te je stoga prilog o budžetu EU našao svoje mesto u ovom Zborniku.

Imajući u vidu aktuelnost navedenih pitanja, slabe početne pozicije i performanse privrede SCG na početku pregovora o procesu stabilizacije i pridruživanja, Fakultet za trgovinu i bankarstvo je pored organizacije, obezbedio i finansijska sredstva za objavljivanje priloga sa ove rasprave. Na taj način će se sa rezultatima rasprave pored naučno stručne javnosti, moći upoznati i krugovi zaduženi i ovlašćeni za formulisanje i sprovođenje ekonomske politike na putu ka integraciji sa EU.

Na kraju treba naglasiti da je od momenta održavanja ovog okruglog stola došlo do značajnih promena u institucionalizaciji saradnje naše zemlje sa EU, koje iz objektivnih razloga nisu razmatrane. Valja napomenuti još i to da su svi objavljeni radovi dati u originalnom obliku. Pošto se na planu ekonomskih pretpostavki nije ništa značajno dogodilo, tema savetovanja ostaje i dalje aktuelna.

Beograd
20. decembar, 2005.

R e d a k t o r
Marta Bazler-Madžar